

Siveyttäviä Kertomuksia Nuorisolle.

IV.

JYVÄSKYLÄSSÄ,
Weilin ja Göös'in kirjapainossa, 1875.

Siveyväis, Kertomuksia

Nuorisolle.

171

5

STYKÄNÄÄN
Kunni ja kunnia, kunnia ja kunnia

Sisältö:

	siv.
F. A. Augusti	1.
Indiani Tschoop	26.
Martyri Flavius Justinus	34.
Köyhä suutari	40.

Stated

1. The first of the following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of the President of the United States since the year 1789. The names are given in the order in which they were elected, and the year of their election is given in parentheses. The names are given in the order in which they were elected, and the year of their election is given in parentheses.

2. The second of the following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of the Vice President of the United States since the year 1789. The names are given in the order in which they were elected, and the year of their election is given in parentheses. The names are given in the order in which they were elected, and the year of their election is given in parentheses.

3. The third of the following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of the Speaker of the House of Representatives since the year 1789. The names are given in the order in which they were elected, and the year of their election is given in parentheses. The names are given in the order in which they were elected, and the year of their election is given in parentheses.

4. The fourth of the following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of the President of the Senate since the year 1789. The names are given in the order in which they were elected, and the year of their election is given in parentheses. The names are given in the order in which they were elected, and the year of their election is given in parentheses.

5. The fifth of the following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of the Chief Justice of the United States since the year 1789. The names are given in the order in which they were elected, and the year of their election is given in parentheses. The names are given in the order in which they were elected, and the year of their election is given in parentheses.

F. A. Augusti.

Miten ihmeellisesti ja ylistettävällä tavalla Jumala saattaa ihmisiä autuuteen, näyttää meille muun muassa myös seuraava Fredrik Albert Augustin elämäkerta. Vanhempansa olivat juutalaisia ja asuivat Frankfurt-Oderilla. Hän syntyi 1699 ja sai nimen Josua Ben Abraham Herschel, joten hän nimitettiin kasteensa asti. Isänsä Abraham Wiener, rikas juveliseppä, opetti itse poikaa neljännestä ikävuodesta asti lukemaan ja kirjottamaan. Isä iloitsi suuresti, kun poika oppi ulkoa muutamia lukuja Moseksen kirjoista ja Psalmeista hebrean kielellä. Seitsemännellä vuodella alotti hän jo lukea Talmudia ja sai pitää puheita juhlapidoissa, jossa arvokkaimmat miehet hänen kansastansa olivat läsnä. Tällaisissa tilaisuuksissa pani kerran

muudan oppinut kätensä poian päähän siunaten häntä sanoilla: „Tämä on oleva Israelin opettaja ja hyvä paimen!“ Isänsä kuoli kun Herschel vasta oli 10 vuotias; surunsa oli syvä. Kuka häntä nyt niin väsymättä opettaisi kuin isänsä oli tehnyt, ja erittäinkin murehutti se häntä, että äitinsä ei tahtonut hänestä oppinutta, vaan kaupamiestä. Aikaa myöden antoi äiti poian seurata taipumustansa ja hän jatkoi taas innokkaasti lukuansa, yhä vaan ajatellen mitenkä hän kerran saisi matkustaa maita maailmoita ja vihdoin käydä esi-isien pyhällä maalla. Tähän aikaan tuli muudan Meschullah tahi lähettiläs Jerusalemin Frankfurtiin almuja kerjäämään Turkin vallan alla olevain Juutalaisten vapauttamiseksi. Lähettiläs Bar Jekutiel Babylonista oli oppinut ja mielyttävä mies. Pieni Herschel seurusti alituisesti oppineen kanssa. Hän oli jo Jekutielin tullessa oppilaitoksen puolesta pitänyt hänelle tervetuliais-puheen, joka ei sisältänyt muuta kun ylistystä Jerusalemin loistavuudesta. Jekutiel koki kaikin tavoin tyydyttää

poian tiedon halua, joka puolestansa taas niin mieltä lähettilääsen, että heti oli valmis jättämään äitinsä, kun tämä vaan leikillä kysyi: „tahtoisiko poika lähteä kanssansa Jerusalemiin. Murhemielin katseli hän sentähden lähettilään poislähtöä; mutta sitä suurempi oli ilonsa, kun tämä taas puolen vuoden perästä palasi Frankfurtiin. Tällä kertaa anoi hän kyynelsilmin päästäksensä Jerusalemiin. Äiti ei ensin tohtinut luopua ainoasta poiastansa; mutta kun ystävänsä kehoittaen sanoivat tuon iloisen terveen poian juuri olevan soveliaan tämmöiseen yritykseen, suostui hän poikansa pyyntöön.

Luvan saatuaan lähti poika iloiten Jekutielen seurassa matkalle. Matka kävi Brandenburgin, Pommerin, Preussin, Puolan, Litvan ja Wenäjän kautta Tatarian maahan, josta heidän tuli purjehtia yli Mustan meren ja sitte Jerusalemiin. Vaan Tatarian rajalla sairastui Jekutiel ja heidän täytyi viipyä monta viikkoa muutamassa kylässä. Parannettuaan täytyi Jekutielin luopua matkatuumastansa ja kääntyä

Kiewaan, jossa päätti viettää talven; sillä Tatariaassa vallitsi par'aikaa suuri rauhattomuus. Kiewassa saavutti Jekutiel hyvän maineen lääketaidollansa, kun oli onnistunut parantaessansa muutamaa venäläistä ruhtinasta. Eräs turkkilainen kauppias Kaffasta, jonka Jekutiel myös oli parantanut keuhkotaudista lupasi kiitollisuudesta viedä hänet maksutta Kaffaan ja sieltä Jerusalemiin. Jekutiel otti sitä iloisemmin tarjomuksensa vastaan, kun tiesi, että kauppias tuttaviansa kautta Krimin niemellä helposti saattoi hankkia hänelle passin sekä muita etuja, joita tarvitsi. Sadan hengen matkueessa kulivat he nyt Krimiin päin ja olivatkin jo onnellisesti saapuneet lähelle Okzakowia, kun tatarialainen rosvojoukko äkisti hyökkäsi päälensä eräässä vuorensolassa. Ne jotka rosvoja vastustelivat, hakattiin kuoliaaksi; toiset taas kokivat päästä pakoon. Pakolaisten joukossa oli nuori Herschel, hän oli paennut tiheään pensastoon; mutta löydettiin piilopaikastansa. Löytäjä rosvo pani hänet pitkäkseen hevosen sel-

kään, köytti kätensä hevosen kaulan ympäri remelillä kiini ja vei hänet voittosaaliina pois. Koko päivän sai poika raukka ratsastaa tuossa asennossa. Satula rutisti rintalastaansa niin, että hän tästä päivästä asti sai vian rintaansa ja jos valitti vaikeata oloansa, sai hän piiskan lyöntiä vastimeksi, josta viimein joutui tainnoksiin. Muutaman päivän kuluttua tulivat he pysähdyspaikkaan. Tässä avattiin siteensä, hän ravittiin leivällä ja hunajalla, kipeä rintansakin haudottiin parantavalla voiteella. Hän pantiin muiden orjain kanssa vankihuoneeseen, jossa uni muutamaksi hetkeksi sai hänet unhottamaan kipunsa. Herättyään näki hän vaatteensa pois otetuiksi; niiden siaan sai hän nyt hevosen karvaisen nutun päällensä ja maistaa ruoskan lyöntiä (orjain tavallinen pestiraha).

Helposti voimme käsittää, mitä tuo kotona hellästi kohdeltu poika nyt kärkei, kun täytyi tehdä raskasta työtä ja kärsiä raakaa kohtelua. Kaikki Jerusalemin ihanuudet eivät nyt taitaneet lievittää tuskaansa. — Mutta kohtalonsa

muuttui vieläki kovemmaksi. Jonkun päivän kuluttua, lähetettiin hän muiden orjain kanssa matkalle Mustalle-merelle. Päähensä vedettiin kaapu, toinen käsi sidottiin selälle, toinen sääreen kiini. Tie kävi vuorien ja kalliorotkojen poikki. Eräässä kaupungissa Mustanmeren rannalla myötiin hän neljään talariin ja vietiin laivaan. Täällä lupasi muudan turkkilainen, joka ennen oli ollut juutalainen ja nyt toimitti tulkin virkaa, tehdä vaivoistansa lopun, jos hän luopuisi uskostansa ja kääntyisi Islamin uskoon. Vaikka vietteliän sanat olivatkin makeat, eivät ne nuorukaiseen mitään vaikuttaneet.

Tuo vanha uskon heittiö koetteli nyt toista keinoa; hän uhkasi ostaa poian ja kiduttaa häntä, kunnes myöntyisi tahtoonsa. Hän olisikin uhkauksensa toteuttanut, ell'ei laivan omistaja samaan aikaan olisi purjehtinut pois. Tällä matkalla kohtasi onnettomia hirveä myrsky; pari päivää oli laiva aaltojen ajamana, kunnes vihdoin joutui haaksirikkoon Kaffan edustalla. Enin osa laivaväestä pelastui kuitenkin; mikä laudan

kappaleilla, mikä muulla tavalla saavutti rannan. Herschel saapui muutamain tovereinsa kanssa karille, jossa kolme päivää sai nähdä nälkää ja vilua. kunnes sieltä pelastettiin. Kaffasta vietiin hän taas toiseen laivaan, joka 4 päivän kuluttua pysähtyi tuntemattoman ihanan seudun rannalle. Täällä vietiin orjat kauppatorille. Muut orjat saivat pian ostajansa; mutta Herschel ja jotkut toiset, jotka jo olivat liiaksi laihat ja nääntyneet, jäivät myömättä — kun ei heistä mitään tarjottukaan. Orjainmyöjä oli siitä aika vihoissaan ja olisi kyllä kovuudessaan costanut näille raukoille, jos ei vihdoinki muutama Smyrnalainen kauppias olisi ostanut nuot onnettomat halvalla hinnalla. Kauppiaan seurassa oli 20 miestä kameleineen. Orjat pantiin koreihin ja kuletettiin täten, kunnes vähän vahvistuivat. Sitten jakoivat kauppiaat tavaransa ja Herschel sai isännäkseen miehen, jonka povessa vielä liikkui inhimillisiä tunteita. Hän sai nyt mukavan nutun, voimakasta ruokaa ja kohdeltiin hyvästi; mutta ainoastaan siinä tarkoituksessa että

vahvistuisi ja saattaisi isännällensä korkeamman hinnan myödessänsä. Voimiin päästyänsä, täytyi hänen ajaa kameleja; matka kävi erämaiden halki, poikki jyrkkäin vuorien. Hän näki monet komeat kaupungit, vaan ei uskaltanut niiden nimeäkään kysyä.

Vihdoin pysähtyivät matkustajat pieneen kaupunkiin ja menivät kirkkoon jumalan palvelustansa pitämään. Täällä yhtyi muudan kauppias Ismael Basehmag seuraansa. Hän oli ennen ollut juutalainen, vaikka nyt tunnusti Islamin uskoa. Sabbatina veisasi hän kerran virttä, jota juutalaiset tavallisesti sen päivän aamuna veisaavat. Herschel ihastui kuullessaan virttä, jota juutalainen aina veisaa uljuudella ja innolla. Herschel uskalsi yhtyä lauluun ja ilmasi täten sukuperänsä. Tämän johdosta rupesi kauppias nyt kyselemään kohtaloansa. Poian kertoessa näytti hän liikutetulta ja päätti ostaa hänet. Koska poika oli nuori ja taitava kamelin ajaja määräsi isäntänsä hänestä korkean hinnan. Kuitenki sovittiin kaupasta ja poika myötiin kah-

desta Käthai pankosta (eräs pumpulisekainen silkkikangas). Uuden isännän tykönä muuttui tilansa hiukan paremmaksi. Hän sai enemmän vapautta ja parempaa ravintoa. Nuori ja vilkas kun oli, unhotti hän pian kärsityt vaivansa.

Ei hän vielä uskaltanut ajatellakaan vapauttamistansa ja kuitenkin oli se aika jo aivan lähellä. Omistajansa tuli Smyrnaan ja tarjosi hänet sääliväisyydestä ynnä voitonpyynnöstä siellä asuvain juutalaisten ostettavaksi. Tätä tarkoitusta varten köytti hän nuoran poian kaulaan ja pani keltasen läkki-levyn otsaansa, molemmat orjuuden merkkiä; sitte asetettiin orja pääsynagogan ovelle seisomaan, siten herättääksensä juutalaisten huomiota ja sääliväisyyttä. Juutalaisia oli täällä jo usein petetty tällöisessä orjakaupassa. Nyt eivät ensinkään tahtoneet ryhtyä kaupantekoon, varsinkin kun tuon orjan myöjä oli uskonheittiö ja semmoisia ei juuri ollut uskominen. Turhaan oli Herschel näin jo eräitä viikkoja huokaillut vapauttamistansa, kun isäntänsä viimein käski hänen sepittää kirjotus

juutalais-seurakunnalle, jossa esittelisi onnetonta oloansa, mainitsisi Jekutielista ja sanoisi isäntänsä myövään hänet turkkilaisille ellei synagoga nyt rupeaisi kaupantekoon ja sitte ei enää olisi vapauden toivoakaan poika kurjalla. Tämä kehoitti juutalaisia ostamaan Herscheliä ja vaikka isäntänsä ensin hänestä pyysi 200 dukatia, tyytyi hän viimein 120 talariin.

Sanomattoman suuri oli poian ilo! itse luuli hän aluksi kohtalonsa muutosta vaan unelmaksi. Seuraavana sabbatina kiiruhti hän synagogaan, kiitti polvillaan Israelin Jumalaa ja siellä läsnä-olevia pelastajiansa. Vielä 70 vuoden ikäisenä vanhuksena vuodatti hän kiitollisuuden kyyneviä ajatellessansa tätä Lunastajansa ihmeellistä johdatusta.

Seitsemän kuukautta Smyrnassa oltuansa, kun jo oli ennättänyt voimistua hirveistä rasituksistansa palasi hän taas Europaan. Kaminekistä kirjotti hän äidillensä, meni sitte Cujarieniin sukulaistensa luo, joilta sai apua ja jotka häntä hoitivat. Täällä viekoitti hänet taas muudan

Machiach seuraamaan itseänsä Jerusalemiin. Matkakumppaninsa rosvottiin tiellä ja se tapaus saattoi Herschelin katuvaaisena luopumaan yrityksestensä. Tästä aiasta asti hän ei enää ajatellut Jerusalemin komeutta; vaan antausi kokonansa tieteiden tutkimiseen ja muutti sentähden Krakowaan, joka silloin oli juutalaisien tieteiden toisena pesäpaikkana. Neljä vuotta tutki hän pääasiallisesti Vanhaa Testamenttia. Tätä tutkimista pitkitti hän vielä Pragissakin, jossa sitte sai tohtorin arvonimen ja luvan pitää julkisia luennoita.

Oppinsa oli nyt avannut hänelle tien päästä korkeaan virkaan, kun hänessä äkkiä heräsi halu juutalaisten salaoppiin. Sentähden päätti hän matkustaa Italiaan, Hollantiin ja Englantiin, jossa tämän opin mainioimmat miehet oleskelivat. Sitä ennen kävi hän Berlinin, Dessauin ja Halberstadtin synagogissa. Viimemainitussa kaupungissa sairastui hän kuumetautiin; terveeksi tultuansa estivät häntä muut seikat matkaa pitkittävästä. Halberstadt'issa ollessansa

onuistui hänelle sovittaa siinä juutalais-seurakunnassa syntyneitä harhauskon riitoja. Sovinto solmittiin hovijuutalaisen Wallingin talossa. Walling pyysi Herscheliä viipymään luonsa. Tämän oivallisen miehen talossa vietti hän sitte rauhallista elämää, kunnes taas kova onnettomuus häntä kohtasi. Wallingin poissa ollessa ryöstettiin talonsa eräänä syysyönä. Viisi roistoa ryntäsi pyssyineen miekkoineen siihen huoneeseen, jossa Herschel makasi. He tukkivat makaavan suun ja löivät häntä rautakanggella niskaan, että hän siitä pyörtyi. Ryöstettyänsä minkä saivat noin 3000 talarin arvosta Wallingin tavaraa, sitoivat he Herschelin kädet ja jalat, sekä viskasivat poismennessänsä vielä päällensä vuodevaatteita. Vasta aamun koittaessa havaittiin varkaus ja paikalle tullut vahtimies luuli Herscheliä ylösnostaessa, hänen jo kuolleeksi. Lääkärit luulivat hänen ensin parantumattomaksi; mutta ruhtinas lähetti oman lääkärinsä sinne. Tämän hoidolla ja Jumalan avulla toipui hän tästäkin taudista. Tautinsa

olikin mitä kovempia, hän kadotti aiaksi puheen-voiman, ei saanut maata ei syödä; köysi jolla jalkansa olivat sidotut oli uponnut niin syvään lihaan, että leikkaamalla piti saada ulos. Eräs ilkiöistä oli jo ollut leikkaamaisillaan kieltänsäkin, kun toinen sanoi: säästä tuo, hän on sentähden hyvä mies. Kaikista onnettomuuksista, jotka häntä elämässänsä olivat kohdanneet, oli tämä viimeinen Herschelistä katkerin ja kumminkin oli tämä tapaus Jumalan määräämä välikappale, hänen kääntymiseensä; sillä tämän kautta tuli hän tuon arvoisan tohtori Reinhardin tuttavuuteen, joka sittemmin oli opettajansa Kristuksen tykö.

Herschelin Wallingin talossa ollessa kuoli muudan prinssi Schvarzburgin huoneesta. Kun hovijuutalainen sitten kävi ruhtinaan tykönä surua valittamassa, miten hovissa oli tapana, käytti hän puheessansa sanat: „autuuteen pääsyt prinssi.“ Oppinut ruhtinas syytti Wallingia teeskenteliäksi, sillä juutalainen uskontonsa mukaan, ei saisi kutsua kristittyä autuaaksi. Hovi-

juutalainen hämmästyí, mutta vastasi sitte rabbininsa uskovan kristitynki joskus tulevan autuaaksi; mutta sen asian saisi hän itse tarkemmin selittää. Kuultuansa näin vapaamielisestä juutalaisesta, kutsutti ruhtinas Herschelin luoksansa. Asian selitti tämä jonkun juutalaisen pyhän kirjan johdosta seuraavaisesti: „jos kristitty elää hurskaasti, pitää Noan 7 käskyt ja tekee juutalaisille hyvää, ei häneltä voi kieltää osaa taivaan valtakunnassa. Ruhtinas tyytyi selitykseen ja esitteli Herschelin ylitarkastaja Reinhardille.

Herschel kävi sittemmin tervehtimässä Reinhardia. Tämä otti hänet ystävällisesti vastaan. Herschel kummastui löytäessänsä kristityn, joka hyvin taisi hebrean kieltä ja joka niin paljon oli tutkinut juutalaisten tieteitä. Herschel aikoi tähän aikaan toimittaa selityksiä Esaiaan profetiaan. Hän oli jo alottanut kirjan toimistusta Pragissa. Tultuansa 53:teen lukuun, ilmestyi hänelle monta vastusta. Hän luki paljon muiden selityksiä asiasta; mutta ne eivät

häntä tyydyttäneet; silloin juohtui mieleensä kysyä rakasmielistä Reinhardia asiasta. Tuo arvokas tohtori sanoi asettavansa hänelle viereysten kristittyin ynnä juutalaisten perusteet ja selitykset asiasta, sitte saisi hän itse tehdä päätöksen. Tästä tuli selvään ilmiin ett'ei profeta puhunut kenestäkään muusta kun Messiaasta Davidin poiasta. Rabbini löysi tohtorin kirjoista paljon perinpohjaista tutkintoa; mutta kärsivä, ylönkatsottu, hylätty Messias ei soveltunut hänelle. Näitä ajatellessa tuli hän hyvin levottomaksi ja rukoili sentähden sydämestänsä Jumalaa ohjaamaan itseään oikealle tielle. Tämän ohessa tutki hän vielä hartaimmin Mosesta ja profetoja. Näistä selveni hänelle, ett'ei Messiaan ainoastaan pitänyt olla maallinen pelastaja, vaan pelastaja korkeammassa, laveammassa merkityksessä ja jos hän vielä olisi odotettava, piti Mikan 5 luvun mukaan Betlehemin olla paikallansa vielä, Haggain 2: 7, 10, ja Malakiaan 3 lu'un mukaan pitäsi temppelin ja pappeuden vielä olla olemassa eikä Davidin suku saisi olla

hävinyt. Niin koitti hengen valo pimitetyssä sydämessä täydeksi valkeudeksi. — Vihdoin tuli hän Reinhardin tykö ja ilmasi hänelle vakuutuksensa. Reinhard sekä kummasteli ja iloitsi tätä kuullessansa, mutta otti samalla Herschelin ankarasti tutkittaaksensa. Hän asetti juutalaisen eteen toiveinsa kunnian saavuttamisesta ja maalliset etunsa, muistutti häntä kansansa rakkaudesta ja varoitti häntä tekemästä liian pikaista päätöstä; vieläpä hän elävästi kuvasi kaikki vastoinkäymiset ja vastukset, mitkä tuon tärkeän askeleen otettua olivat voitettavat; ei hän myöskään unhottanut muistuttaa miten tulevaisuus ehkä tuottaisi hänelle köyhyyttä ja ylenkatsetta; lyhyesti hän epäsi Herscheliä luopumaan uskostansa, jos ei aikomuksensa ollut vilpittöin.

Tämmöistä puhetta rabbini ei ollut odottanut ja kyyneleensä osoittivat miten tohtorin epäluulo mieltänsä pahoitti, Sentähden lausui hän: „Herra tohtori! Jos tämä asia koskisi maallisia etuja, niin ei minun todellakaan pitäisi hy-

lätä kansaani; mutta ei suuri perintö, ei rakkaus äitiini, ei kansani suosio, ei mikään maailmassa saa minua estää etsimästä Jesusta Natzerenusta, jonka tunnustan ihmisten lunastajaksi. — Tämä teeskentelemätöin liikutuksella tehty tunnustus poisti kaikki Reinhardin epäilykset. Kuitenki pyysi hän häntä vielä miettimään asiaa. Ennenkun nyt toisistansa erosivat lankesivat he yhdessä polvillensa ja rukoilivat Korkeimmalta armoa ja valaistusta.

Rabbini meni kotiinsa, mietti asiata kaikin puolin, mutta sydämensä halasi vaan etsiä ja löytää Jesusta ja hänen tähtensä panna kaikki altiiksi. Hän meni Reinhardin luo ja ennenkun tämä oli määrännytään ja kertoi iloten mitenkä hän oli päättänyt jo tulevana heluntaijuhlanan synagogassa tehdä tunnustuksensa juutalaisten kuullen ja sanoa jäähyväiset virkaveljillensä. Ruhtinaski sai tiedon tästä päätöksestä; iloitsi siitä ja määräsi Reinhardin sekä hovineuvos Januksen tunnustuksensa todistajiksi.

Määrätty päivä ilmestyi ja Herschel astui esiin synagogassa opettamaan, mutta ei juutalais-opettajana vaan kristittynä. Vapaamielisesti puhui hän läsnäoleville, kuinka he nyt enää turhaan odottivat Messiaan tuloa; sillä hän oli jo tullut; siitä oli hän itse nyt varmaan vakuutettu, eikä hävennyt tunnustaa tätä kaikille. „Jaa veljeni“ lopetti hän puheensa, „Hän on jo ilmestynyt, hän jonka David ja Esaias hengessä näkivät kuolevan synteimme tähden, ja täällä teidän kokouksessanne tunnustan hänet julkisesti Messiaakseni, vapahtajakseni ja autuaaksi tekijäkseni.“ Vielä pyysi hän heitä ett'eivät eksyisi vaan rukoilisivat Israelin Jumalaa johdattamaan heitä samaan uskoon ja vakuutukseen, johon nyt itse oli tullut ja jota ei kaiken maailman aarteisin vaihettaisi. Lempeällä surumielellä kiitti hän heitä hänelle osoittamasta rakkaudesta ja kyyneleensä puhuivat sen minkä sanansa eivät taitaneet. Kauhistus ja liikutus oli yleinen. Reinhard sai nyt sanan vuoron; hän osoitti miten Herschel nyt vielä

taisi palata kansansa tykö ja nauttia sen rak-
kautta, josta nyt oli nähnyt kauniin todistuksen.
Juutalaiset syleilivät häntä ja pyysivät ett'ei hän
hylkäisi heitä; mutta Herschel irroitti itsensä,
tarttui Reinhardin käteen ja lähti tyytyväisenä
synagogasta.

Juhlallisen luopumisen jälkeen synagogasta,
otti Reinhard Herschelin luoksensa edistääk-
sensä ja vahvistaaksensa häntä kristin uskon
asioissa. Kieltämättä oli hänki soveliaain mies
tämmöiseen työhön; sillä hän puhui yhtä hyvin
hebrean kieltä kuin juutalaiset itse, tiesi kaikki
heidän epäilyksensä ja vastaväitöksensä sekä taisi
niitä järkevästi vastustaa ja kumota. Reinhardin
lempeys, kärsivällisyys ja koko perheensä nuh-
teetoin elämä, ynnä hänen hartaat rukouksensa
vaikuttivat voimallisesti jaloön nuorukaiseen.
Reinhard ei tahtonut oppilaastansa semmoista
uskon-muuttajaa, joka suullansa tunnustaisi us-
konsa, rukoilisi muiden mukaan ja sydämässään
kuitenkin vielä säilyttäisi vanhat epäilyksensä
ja harhauskonsa; vaan semmoista, joka ei itsel-

lensä omistaisi muuta uskoa, kun minkä itse kokemuksesta tiedoksi tunnustaisi. Sentähden kävikin opetus hitaasti ja vaati sekä opettajan että oppilaan ankaraa taistelua ja pusersi silmistänsä usean vionon kyyneleen. Tuon rehellisen opettajan aikomus ei ainoastaan ollut ohjata oppilaansa ensimmäisiä askeleita oikealla tiellä, vaan alati olla hänelle ystävänä ja neuvonantajana; josta myös hänen apostolin hengessä kirjetetut kirjeensä todistavat.

Jonkun aian kuluttua tapahtui merkillinen tapahtuma. Sen seudun nuorukaiset vaativat Herscheliä keskusteluun Dessauin kaupunkiin; he tahtoivat nimittäin saada häntä luopumaan väärästä uskostansa entiseen uskoonsa. Reinhard ilmoitti asian ruhtinaalle. Tämä taas kehotti Herscheliä julkisesti puhumaan vihollistensa joukossa, jos itsessänsä tuntisi rohkeutta siihen, hän puolestansa lupasi suojelusta, jos niin tarvittaisi. Koska tuo nuori uskon-muuttaja tiesi tarkoituksensa puhtauden ja hänen ei nyt laisinkaan sopinut pelätä valkeutta, suos-

tui hän mielellään hänelle tehtyyn ehdotukseen. Ruhtinaan käskystä saattoivat hovineuvos Janus, kirjuri Hofmann ja muutama sotamies ruhtinaan vartioväestä nuorta matkustajaa. Tällä lähettikunnalla oli suosituskirje Anhalt Dessauin ruhtinaalle, jossa selitettiin matkan tarkoitusta ja anottiin suojelusta päähenkilölle.

Keskustelu-päivänä kokountui suuri joukko seudun nuorukaisia synagogaan. Teeskenneltyystävällisyys, uteliaisuus ja toivo elähytti kokountuneita, joiden joukkoon Herschel astui samalla vapaalla mielellä, jolla oli jättänyt Sondershausenin synagogan. Hänen ympärillensä seisovat hovineuvos Janus, kirjuri, muutama neuvos Dessauista ja kaupungin papisto. Juutalais-opettajat alkoivat puhua uskontonsa etevyydestä ja pyhyydestä. He muistuttivat häntä siitä kirouksesta, joka sen hylkääjiä seuraa. Herschel sitä vastaan vaan vakuutti, jos kaikkikin rabbinit hänet kiroisisivat, hän ei sitä pelkäisi, vaan vieläpä tahtoisii siitä siunata. Kun tultiin tärkeimpään kohtaan Messiaan tulemi-

sesta, osoitti hän heille, heidän omista kirjoistansa, kuinka moni rabbineistakin oli päättänyt sen aian jo kuluneeksi, jolloin Messiaan piti tuleman ja saattoi heidät täten ahdinkoon, niin että yleinen nuriseminen ja tyytymättömyys puhkesi ilmiin. Vihdoin selitti hän heille miten itse oli tullut vakuutukseensa, miten ei malttamattomuus eikä mikään maallinen voitonpyyntö päätökseensä olleet vaikuttaneet. Etevimmat juutalaisten joukosta veivät hänen erinänsä, rukkoilivat ett'ei hän heitä hylkäisi ja lupasivat hänelle suuria etuja.

Mielihaikeudella vastasi hän ei voivansa luopua autuaasta vakuutuksestansa, elleivät he taitaisi esiintuoda parempia perusteita kuin mitä tähän asti olivat tuoneet. Tämän jälkeen pyysi hovineuvos puheen vuoroa ja kysyi läsnäolioilta: josko he voisivat syyttää Herscheliä jostakin vääryydestä? Kun tähän kieltämällä vastattiin, kysyi hän häneltä itseltään, josko hän nyt takasin palajamisellaan tahtoisi ilahduttaa veljiänsä?

Herschel vastasi mielen lujuudella ett'ei mikään häntä siihen taitaisi pakoittaa; hänen ainoa toivonsa oli, että kaikki veljensä tulisivat tuntemaan harhaluulonsa ja seuraisivat esimerkkiänsä.

Näin päättyi tämä keskustelu, joka vaikutti suuren liikkeen Juutalaisten seassa ja vaatei kahta heidän joukostansa kääntymään Kristinuskoon, jota esimerkkiä ehkä useampikin olisi seurannut, joll'ei väkivalta ja suuret lupaukset heitä olisi estäneet.

Nyt jatkoi Herschel taas opetustansa Reinhardin tykönä, moni muukin Sondershausenin arvokkaista miehistä tarjousi hänelle avuksi, mutta Reinhard oli alati paras neuvonantajansa ja arvossa pidetty ystävänsä. Herscheliä rupesi nyt huolestuttamaan miten taitaisi edes vähänki palkita tuon uskollisen opettajansa suurta vai-
vaa. Hän kokosi sentähden eräästi kaikki rahansa, muutama sata talaria, ja pani ne kiittolisuuden osoitteeksi ystävänsä pöydälle. Reinhard hymyili ja vakuutti ei tahtovansa tällä ta-

voin tulla palkituksi; mutta oppilaansa vaatei häntä ottamaan rahat. Reinhard teki niin; pani toisen tietämättä rahat korolle ja antoi ne hänelle muutamasti korkoineen takasin. Ruhtinas Gynter taas piti tarkkaa huolta ylöspidostansa. Toisena joulupäivänä 1722 kastettiin Herschel juhlallisesti. Reinhard saarnasi ensin. Tekstinsä oli Esai. 60: 16 ja kasteensa jälkeen, jossa Herschel sai nimekseen Fredrik Albert Augusti, piti hän itse puheen, jonka aineeksi oli ottanut Psalm. 9: 1, 2. — Tämän jälkeen jatkoi hän lukemistansa Gothassa, jossa myös sai monta ystävää ja suosijaa. Neljä vuotta täällä oltuansa meni hän Jenaan ja sitte Leipzigiin, jossa tutki jumaluusoppia. Täällä piti hän luennoita ja toivoi myös saada jäävänsä Leipzigiin; mutta toiveensa toteuntuivat toisin kuin oli ajatellutkaan. Hän kutsuttiin Gothaan lukion opettajaksi ja sai toimeksensa opettaa hebrean kieltä papiksi aikoville; virka, jota hän 5 vuotta melkein palkatta toimitti. Vihdoin pääsi hän kirkkoherran apulaiseksi Eschenbur-

giin ja viisi vuotta sen jälkeen kirkkoherraksi samaan seurakuntaan; jota virkaa hän poikansa avulla toimitti kuolemaansa asti. Seurakuntansa rakasti ja kunnioitti häntä. Hän taas piti huolen sen hengellisestä tilasta ensimmäisenä velvollisuutenaan. Sentähden saarnasi hän heille ristiinnaulittua Jesusta Kristusta ja niin kuin hän itse oli tullut uskoon ja elämässsä monasti oli kokenut Vapahtajansa ääretöntä rakkautta ja armahtavaisuutta, niin taisi hän myös siitä sydämensä pohjasta muille saarnata.

Indiani Tschoop.

Kristian Rauch Pohjois-Amerikan ensimmäisiä Lähetyssaarnaajia oli pitkät aiat työskennellyt Indianein maassa, nähnyt nälkää, janoa ja vai-
vaa, kärsinyt sairautta ja vainoa. Joka päivä oli hän kyöneleillä hyvää siementä kylvänyt ja odotti nyt kärsivällisyydellä mutta vakavalla luottamuksella sitä hetkeä, jolloin Jumalan ar-
mosta työnsä tuottaisi vaikka pienimmänki he-
delmän. Hän toivoi vielä silloinki, kun jo kaikki toivo näytti turhalta. Uskollisuutensa, luotta-
muksensa ja kärsivällisyytensä palkittiin run-
saasti. Vihdoin sai hän kristiveljeksensä kut-
sua erään miehen Mohikanein su'usta nimeltä
Tschoop.

Harvoin on Jumalan armo ja ihmeitä-tekevä
kaikkivaltiaisuus niin selvästi osottainut ihmisten
nähdessä kuin Tschoopin kääntymisessä. Tschoop

oli enemmän pedon kuin ihmisen kaltainen; suurin juomari, rajuin ja ilkein kaikissa seuroissa ja Indianein tappeluissa. Tämän ja sen Tschoopin välillä, joka sittemmin oli lähetyssaarnaajan apulaisena, oli suuri eroitus. Jesuksen rakkaudella täytetty, paloi sydämensä nyt halusta vetää kaikkia veljiänsä lunastuksen osallisuuteen. Lempämielisenä, kärsivällisenä saarnasi hän heille mitä itse oli kokenut Jumalan suuresta rakkaudesta. Ennen oli hän vimmassansa tahtonut tappaa lähetyssaarnaajia, nyt rakasti ja kunnioitti hän Rauchia opetusisänä. Itse kertoo hän kääntymisestäänsä seuraavalla tavalla:

„Veljet, minä olen itse ollut pakana ja heidän seassansa vanhentunut; tiedän sentähden myös mitenkä on pakanain laita. Kerran tuli luoksemme lähetyssaarnaaja. Hän tahtoi opettaa meitä ja rupesi todistamaan, että Jumala on olemassa. Me vastasimme: Vai niin, luuletko ett'emme sitä tiedä. Mene matkaasi, josta olet tullutki. — Tuli toinen, hänki alkoi opettaa, sanoen: „Ei teidän pidä varastaman, ei va-

lehteleman j. n. e. Me vastasimme: Sinä tomppeli! sen tiedämme itsekin. Opi ensin itse mitä muille opetat, opeta myös valkeita ihmisiä, ett'eivät näitä tee; sillä kuka on juoppo, kuka varastaa, ja valehtelee muut kun oma kansasi? Niin ajoimme hänetki pois. Jonkun aian kulluttua tuli Kristian Rauch majaani ja istuiheviereeni. Puheensa oli jotenki tämmöinen: Minä tulen luoksesi taivaan ja maan Herran nimessä. Hän antaa sinun tietää, että hän mielellään tekisi sinut autuaaksi ja vetäisi sinua kurjuudestasi parempaan elämään. Tätä tarkoitusta varten tuli hän ihmiseksi, antoi henkensä ihmisten edestä ja vuodatti verensä heidän lunastukseksensa y. m. s. Sitte pani hän maata majaani ja nukkui; sillä hän oli matkastansa väsynyt. Minä ajattelin: Merkillinen mies! Tuossa hän nyt makaa rauhallisena. Voisinhan minä lyödä hänet kuoliaaksi ja heittää ruumiinsa metsään, kuka hänen peräänsä kysyisi; mutta hän on huolletta vaan. Sanojansa, jotka minulle oli puhunut en voinut unhottaa, yhäti vaan juohtuivat

ne mieleeni ja kun vihdoin nukuin, uneksin Kristuksen verestä, jonka hän edestämme oli vuodattanut. Herättyäni ajattelin: tuo on josta-kin toista, ja sittemmin tulkitsin kansalaisilleni kaikki mitä Rauch aina minulle kertoi. Täten on herätys Jumalan armosta meidän seassamme syntynyt; sentähden veljet! saarnatkaat pakanoille ristiinnaulittua Kristusta, jos heissä josta-kin tahdotte vaikuttaa.

Muutamat tämän merkillisen kääntyneen pakanan kirjeet herättänevät varmaankin lukiassa rakkautta häneen. Ensimmäisen saneli hän kohta kääntymisensä jälkeen Rauch'ille lähetettäväksi Pensylvanian seurakunnalle. Sen sisältö oli seuraava:

„Minä olen ollut köyhä pakana raukka, joka en neljäänkymmeneen vuoteen ole tietänyt enemmän kuin eläin. Minä olin suurin juoppo, raujuin perkeleen orja pakanain joukossa, ja kun en vapahtajastani mitään tietänyt palvelin mitättömiä jumalia. Kun sitte kuulin, että Jesus oli pakanainki vapahtaja ja että minä olin hä-

nelle velkaa sydämeni, tunsin sydämessäni halun mennä hänen tykönsä. Parhaimmat ystäväni, vaimoni ja lapseni olivat viholliseni; pahin oli anoppini. Hän sanoi eräästi minulle, ett'en ollut koiraa parempi, koska en enää luottanut hänen jumalaansa. Minä en huolinut hänen puheestansa mitään, sillä tiesin hänen saaneen jumalansa äitinsä äidiltä: se oli nahasta tehty ihmisen kuva tikkauksella koristettu. Hän taas oli meitä opettanut sitä kumartamaan; sillä hän oli vanhin perheessämme. Me olemmeki häntä totelleet, kunnes opettajamme tuli ja opetti meitä tuntemaan Jumalan karitsan. Olen useasti ihmetellyt, miten hän vuodatti verensä edestämme ja kun nyt kuulen hänestä saarnattavan, niin riemuitsee sydämeni. Nyt tunnen että uskon: ainoastaan vapahtajani taitaa minua verellensä auttaa, ei kukaan muu. Uskon hänen olevan Lunastajani, joka edestäni kuoli ristin puussa. Mielelläni tahtoisin myös tulla kastetuksi. Toukokuussa toivon päästäkseni luoksenne, nyt talvella en pääse paikaltani, koska olen halvattu.

Vihollinen on useasti koetellut luovuttaa minua Herrastani; mutta mitä ennen rakastin on nyt mielestäni tuhka ja tomu. Minä olen kurja raakalainen

Tschoop.“

Vähä sen jälkeen kastoi Rauch hänen Schekomekossa; hän sai nimeksensä Johannes. Sekä kaste että kastettavan koko mielen muutos kummastutti raakalaisia koko seudussa. Kastettu Johannes kasvoi joka päivä Jumalan armossa ja Jesuksen Kristuksen tuntemisessa. Sydämensänsä toivoi hän, että kaikki pimeydessä asuvat veljensä saatettaisiin evankeliumin valoon. Hän oli totinen Johannes ja rakkauden saarnaaja. Seuraava kirje kreivi Zinsendorffille todistaa mielenlaadustansa.

„Nyt olen iloinen, sillä tiedän Vapahtajani paljon minussa tehneen. Olen nyt yhtä häpeissäni kuin ennen olin murheellinen. Kun tunsin Jumalan rakkauden sydämessäni, halusin kohta saada veljiäkin, jotka häntä rakastaisivat. Sen-

tähden rakastan nyt Rauchia, veljiä täällä ja kaikkia muitakin, joita en vielä tunne. Kaikkia, jotka Vapahtajaa rakastavat rakastan minäkin ja tervehdin heitä. Olen siitä iloinen että Vapahtajani muitakin autuuttaa kun minua. Siitäkin aina iloitsen kun joku veljistäni täällä ymmärtää Jumalan sanaa. Minulle itselleni tulee Sana yhäti vaan kalliimmaksi ja pyrin Jumalan avulla elää niinkuin hän sanassansa neuvoo. Eikä se vaikeatakaan ole. Toiset sanovat: „raamattua on vaikea seurata.“ Minä puolestani en vielä ole sitä tuntenut. Minulle on kaikki vielä suloista ja keveää: Enkä nyt tiedä muusta kirjottaa, kun että tunnen Vapahtajani veren.

Johannes veljesi.

Lähetysseuran kertomukset todistavat hänestä: „Niinkuin hän ennen pakanana oli ilkein pahuudessa, niin oli hän sittemmin Herralle valittu ase pakanain seassa. Herra siunasi ja pyhitti lahjansa, niin että olivat siunaukseksi mustille sekä valkeille ihmisille. Hän oli oivallinen

puhuja omalla kielellänsä. Saarnatessansa oli hän aina hyvin elähytetty ja sanansa tunkivat tulena kansalaistensa sydämiin. Sieluansa ravitsi hän evankeliumilla; eikä missäkään, ei kotoa eikä matkalla, voinut olla Jesuksesta todistamasta. Silloin oli hänelle sama, jos kuuliansa olivat kristittyjä tahi pakanoita. Hän oli oivallinen kansan opettaja ja piti sitä virkaa melkein 4 vuotta. Hän oli samalla kansansa päällikkö eikä mitäkään valtiollista asiaa päätetty häneltä neuvoa kysymättä.

Martyri Flavius Justinus.

Eräs toisen vuosisadan kristillisen seurakunnan opettajista, oli ennen ollut pakana. Hän oli luullut voivansa tyydyttää syvää tiedon ja totuuden haluansa pakanallisella filosofialla; mutta juuri tätä hänen innokasta totuuden etsimistä käytti Jumala vetääksensä häntä Kristuksen tykö.

Hän oli syntynyt grekalaisista vanhemmista vuonna 103 Sicharin kaupungissa lähellä Jakobin kaivoa ja nuoruudessaan saanut hyvän kasvatuksen, joka hänessä vaan enemmän lisäsi halua jumalallisten asiain tutkimiseen. Itse kertoo hän: „Palava halu sydämessäni, kerran tulkakseni mainioksi filosofiksi vei minut muuttaman tietoviisaan luo. Jonkun aian luonansa oltuani, havaitsin ett'en ensinkään edistynyt Jumalan tuntemisessa ja että opettajani päinvastoin piti Jumalan tuntemisen filosofialle aivan

tarpeettomana, jätin minä hänet ja menin toisen tietoviisaan luo. Tämä kärkei minua muuttaman päivän; sitte kysyi hän, mitä hänelle opetuksesta maksaisin? se muka sitte olisi paremman hedelmän tuottava. Tämmöinen käytös oli minusta epäfilosofillinen ja sentähden luovuin hänestäkin. Tuo innokas halu päästäkseni filosofian perusteiden perille ei antanut sielulleni rauhaa. Se ajoi minut mainion pythagorallaisen viisaan tykö. Minä ilmoitin hänelle pyyntöni. Heti kysyi hän taidatkos soitantoa, tähtitiedettä ja mittausoppia? luuletko ymmärtäväsi niitä tieteitä, jotka autuuteen saattavat, ell'et ensin tunne näitä, jotka yksin voivat vieroittaa ihmisen henkeä maailmallisista, kohottaa ja ylentää sitä hengellisiin, saattaa sitä tuntemaan ihanuutta ja kauneutta, jotka taas ovat autuaallisen elämän pää-perusteet. Näin ylisti hän liiaksi suure-tieteen arvoa. Vaan kun minun täytyi tunnustaa, ett'en näistä asioista mitään tietänyt, käski hän minun mennä tieheni. Sieluni rauhatto-muus pakotti minua etsimään opettajakseni tieto-

viisasta, joka oli Platon oppilaita. Tämä opetti minua joka päivä ja minä edistyin edistymistäni. Yli-aistillisten asiain tunteminen viehätti minua ja aatteiden miettiminen antoi sielulleni voimaa unhottaa oman itseni. Vähän aian kulluttua luulin olevani tietoviisas, luulinpa jo kohta tulevan Jumalan tuntemiseen. Näitä toivoessani juohtui mieleeni vetäytyä yksinäisyyteen, jossa maailman melskeistä eroitettuna saisin antautua miettimisiin. Minä muutin meren rannalle. Täällä kohtasin lempeännäköisen vakavan vanhuksen. Minä katsastelin häntä mitäkään sanomatta. Hän lähestyi minua ja keskenämme syntyi keskustelu.⁴ Tähän saakka Justinin oma kertomus.

Vanhus oli kristitty. He puhuivat Jumalan olennosta, sielun kuolemattomuudesta, hyvien palkasta ja pahojen rangaistuksesta. Justin ilmoitti itsensä olevan tieteiden ja itsensä tunte-
misen ystävä. Vanhus kysyi, eikö hän ennen tahtonut olla toimeliaisuuden kun miettimisen ystävä? Justin vastasi: paitsi filosofiaa ei ole ihmisessä mitään hyvää eikä Jumalalle

otollista; filosofin virka oli tärkein ja kunniallinen kaikista; kaikella muulla oli vaan arvoa senmukaan mitenkä paljon se koski filosofiaan. Vanhus tahtoi sitte tietää, mitä hän filosofialla ymmärsi? Hän vastasi: filosofia on olemisen — tiede, totuuden tunteminen ja tämän tieteen palinkinto oli iankaikkinen elämä. Kysymykselle, mitä hän Jumalalla ymmärsi, vastasi hän: Jumalallinen olento on kaikkein kappalten iankaikkinen muuttumaton alku ja peruste. Vanhus, joka oli nuorukaiseen mieltynyt, saattoi hänet kysymyksillään vihdoin tunnustukseen: ett'ei filosofia milloinkaan täydellisesti taida tyydyttää ihmisen sielua eikä sitä rauhoittaa. Näin paransi hän nuorukaisen inhimillisen filosofian ylpeydestä ja herätti hänessä kysymyksen: Mitä minun pitää tekemän, että minä autuaaksi tulisin?

Senjälkeen opetti vanhus autuutta etsivää oppilastansa tuntemaan profetaita sekä apostoleita ja osoitti häntä Kristuksen tykö. „Ennen kaikkia“, päätti hän puheensa, „rukoile että Herra avaa ymmärryksesi silmät; sillä ei ku-

kaan tule viisauden tuntemiseen joll'ei Kristus häntä valaise.“ Nyt tunsikin Justin jumalallisen tulen ja rakkauden Kristukseen syttyvän sydämessänsä. Tämän jälkeen tuli hänestä kristillinen filosofi. Raamatun lukemisella kehitti hän nyt vanhuksen alkamaa työtä itsessään. Jumalan sanan valossa näki hän sitte miten mitätöin pakanallisuus oli ja kuinka väärät kaikki syytökset kristikuntaa vastaan olivat. Kristittyin urhoollisuus kuolemassa vaikutti hänessä täydellisen mielen muutoksen; sillä hän ajatteli: se joka ei pelkää kuolemata, ei voi olla niin häijy ihminen, jommoiseksi kristittyjä syytetään. Suurin kunniansa tästälähin oli olla kristittynä; eikä hän nyt muuta toivonutkaan, kun olla mahdollinen kutsuttaa kristityksi. Elämänsä päämäärä oli nyt vastustaa pakanain ja juutalaisten harhaoppia ynnä kristin uskon puolustaminen.

„Minun täytyy“, sanoi hän, sen armon jälkeen kun minulle annettu on kehoittaa maailmaa kääntymiseen. Siihen ei pakoita minua kunnian himo eikä vainot minua siitä estä. Hän

ei pysynyt yhdessä paikassa; me tapaamme hänet Palestinassa, Aasiassa ja Italiassa. Romassa näkyy hän viipyneen pitemmän aian. Siellä perusti hän myös koulun ja kuoli marttyrikuoleman vuonna 167.

Köyhä suutari.

Kun hätä on suurimmallaan on apu epäilemättä lähimmällään; erittäinki siellä, missä hyvällä omallatunnolla ja kärsivällisyydellä kaikki toivo pannaan kaikkivaltiaan auttajaan. Elköön kukaan sentähden langetko epätoivoon. Sillä Herran tiet ovat ihmeelliset ja neuvoja häneltä ei puutu milloinkaan. Moni vaatii vaatimalla Jumalalta apua, moni taas lankeaa kaikellaisiin syntiin, vieläpä itsemurhaanki, kun ei omin silmin enää näe apua olevan. Sentähden muistakaa alati Jumalan antamia lupauksia: Minä en hylkää sinua! Avuksesi huuda minua hädässäsi ja minä tahdon auttaa sinua j. n. e. Lupaukset, jotka juuri ovat annetut onnettomille lohdutukseksi.

Eräs köyhä suutari oli elänyt onnellisesti vaimonsa kanssa 7 vuotta. Lapsistansa oli heillä

paljon iloa. Kun vaan tulonsa olisivat olleet suuremmat, ei olisi onnestansa mitään puuttunut. Usein oli talossansa puute jo ollut hyvin tuntuva. Nyt tuli se vielä suuremmaksi. Viidettä lasta odotettiin perheeseen. Mistä nyt hankkia ravintoa kaikille? Emme taida kaikkia elättää! kerskailivat vanhemmat useasti vesissä silmin. Eräänä yönä synnytti vaimo kaksoiset. Suuri Jumala! huokaisivat he, mitenkö nyt vielä elätämme kaksi lasta, kun ei toisillakaan ole tarpeensa. Äkkiä juolahtui miehen mieleen ajatus. Epätoivossansa hän ei malttanut tarkemmin punnita miten jumalaton ja väärä ajatuksensa oli. „Muistatko“, sanoi hän vaimollensa, „kuinka tuo kauppias Alakadulla toivoi itsellensä olevan edes yhden lapsen. Mitäs ajattelet jos ovellensa nyt veisin toisen äskensyntyneistä? Hän on rikas, hän taitaa elättää ja kasvattaa lapsemme paremmin kuin me itse. Lapsi voi hänen tykönänsä tulla onnelliseksi. Jos hän taas ei tahdo pitää lasta, täytyy hänen jollakin tavoin pitää siitä huolta. Jos suostut niin vien

lapsen nyt heti sinne.“ Äiti suostui vihdoin sydämen surulla miehensä ehdotukseen. Ja kun luulivat kauppiaan ennemmin tahtovan poikaa kun tyttöä, määrättiin kaksoisista poika vieraalle vietäväksi. Isä pani lapsen vanhaan nuttuunsa ja aikoi mennä. „Rakas mies“, sanoi äiti kyynelsilmin, „tuo hän vielä tänne että viimisen kerran lastani suutelin!“ Mies noudatti vaimonsa tahtoa; sitte astui hän nopein askelin ulos kauppiaan talolle. Siellä pani hän lapsensa ovelle ja aikoi heti palata. Mutta — samassa astui kauppias ovestansa tarttui suutariin huutaen: „Noh, saavutin sinut heittiö! tuletko todellakin vielä toistamiseen! Mistä kumman paikasta sinä kaikki nuo lapset kuletat ja miksi minun juuri täytyy ne elättää. Heti paikalla vie molemmat tyttö-lapsesi pois, muuten kutsun poliisimiehen, joka kyllä sinulle ja lapsellesi hankkii asumapaikan.“ Näin sanoen tunki hän suutarin kainaloon toisen lapsen, joka tuntia ennen oli tuotu ovellensa; itse meni hän tämän sanottua huoneeseen. Suutari parka! hän oli kuin

puusta pudonnut. Tuskin lienee kukaan ollut niin tuskallisessa tilassa, kuin tämä onneton isä nyt oli. Mitä piti hänen nyt tekemän? Menäkö jollekin toiselle ovelle? Lienee tuo melu kauppiaan ovelta jo muuallekin kuulunut. Asia oli arveluttava. Kauppias oli hänet ehkä jo pimeässä tuntenut ja kantanee päivän tullessa päälensä kaupungin oikeudessa. Ja tuo lapsi, mistä oli se ilmestynyt, taivaastako? Mitä piti hänen sillä tekemän? Mitäs jos yövartiat hänet tällä hetkellä tapaisisivat? mitä hänestä ajattelisivat, mitä hänelle tekisivät? Hän köyhä suutari, kaksi lasta kainalossa kaupungin kadulla sydän yöllä. Jos vielä toinen näistä kuolisi? Ehkäpä hän sitte otettaisiin kiini, vietäisiin vankeuteen ja vaimo raukka sairaana kotona. Oi tuskallinen hetki! — Mutta kuka taas voisikaan kuvata vaimon hämmästyttä miehensä kotiin tultua. Mitä ihmettä, kaksi lasta rakas mieheni! huudahti vaimo, kun mies nutustansa pani toisen lapsen toisensa perään äidin vuoteelle! Kului jommoinkin hetki ennenkun molemmat pelosta, surusta

itkusta ja valituksesta taas toipuivat. „Ja mitä nyt!“ huokasi äiti. Niin mitä nyt! sanoi mies. Nyt oli neuvosta suuri puute. — Mutta hän, jonka ensi hädässänsä olivat unhottaneet, oli nyt avullansa lähellä. Heidän näin väärin tehdessäkin osoittaisi Taivaallinen Isänsä heille ainoana apuna ja pelastajana. Mies maltti viimeinki mieltänsä ja rupesi vierasta lasta katselemaan. Se taas rupesi samassa itkemään. Vaimon kävi nyt lasta sääliksi. Hän otti sen syliinsä pannaksensa sille kuivia vaatteita. Kun oli avannut lapsen kapalogit ja nostanut sen puhtaasta somasta vuoteestaan, huudahti hän: Ah Isä mikäs tämä on! lapseen on sidottu kaksi kirjeliippua. Kaksi liippua lausui isä; näytävä, mitä niissä lukee. Toisessa oli 100 guldenia, toisessa luettiin: „Raha-asioitsia Z. maksaa sille, joka tämän lapsen kasvattaa seitsemänteen ikävuoteen 50 talaria, kahteentoista vuoteen 70, ja kahteenkymmeneen vuoteen 100 talaria. Perheelliset seikat pakoittavat vanhempia antamaan pois lapsensa, vaan eivät he sitä sentähden hyl-

kää. Myötäseuraavat 100 guldenia ovat vaan kehoitukseksi sille, joka lapsen ottaa kasvat- taaksensa. Vanhemmille on yhdentekevä mihin ammattiin lapsi kasvatetaan, kun ammatti vaan on säädyllinen ja hänestä tulisi oiva mies.⁴ Suu- resti iloitsi nyt köyhä pariskunta. Heillä ei nyt enää ollut mitäkään hätää. 50:llä guldenilla taisivat he hankkia mitä talouteen tarvitsivat ja toisella 50:llä guldenilla tahtoivat ostaa nah- kaa. Pian kuului sanoma lapsesta ympäri kau- punkia. Se jo veti kaupunkilaisten huomion heihin, ku talostansa vietiin kolme lasta kas- tettavaksi. Eivät he itsekään pitäneet asiaa salassa. Vihdoin kuuli kauppiaski asiasta. Hän oli aika vihoissaan kun tiesi hylänneen niin rik- kaan kasvatin. Hän vaati sentähden lasta ta- kasin itsellensä. Suutari taas ei tahtonut lap- sesta luopua ja asia vedettiin oikeuteen. Kaup- pias väitti: Lapsi oli pantu hänen ovellensa eikä annettu suutarille; vanhemmat luottivat siis enemmän häneen kuin suutariin, hän oli vaan epähuomiosta antanut pois lapsen, kun ei tie-

tänyt, että se oli annettu kasvatettavaksi, vaan luuli sitä muuten vaan hylätyksi. Toiseksi ei hän ollut sitä hylännytkään. Hän oli vaan antanut lapsen, niinkun itse luuli omalle isällensä takasin. Ja mitenkä voisikaan suutari vierasta lasta kasvattaa ja siitä huolta pitää, kun oli omansakin tahtonut hylätä. Lapsen vanhemmat näyttivät olevan varakkaita ja heidän mieles-
tänsä sopisi kauppiaan ammatti varmaanki paremmin lapselle kuin suutarin, jota ammattia tuskin säädyllyiseksi voisi mainita, mitä vanhemmat kuitenkin ehdossansa vaativat.⁴ Suutarin asianajaja puolestansa väitti: „Tietämätön on, jos lapsen vanhemmat tiesivät kenen ovelle lapsensa pantiin. Jos taas olivat kauppiaan lapsen kasvattajaksi määränneet, oli hän itse käytöksellään osoittainnut siihen kelvottomaksi. Kauppias ei ollut osottanut inhimillistä tunnet-
takaan lasta kohtaan; hän ei ollut sitä edes katsellut, ei vuoteeltaan kohottanut, sillä jos niin olisi tehnyt, olisi kirjeetkin löytänyt. Mitä taas siihen tulee, että kauppias olisi luullut suu-

taria lapsen isäksi ja sen vuoksi heittänyt hänelle lapsen, ei se asia olisi uskottavakaan; sillä harvoin yhdellä isällä yhtähaavaa on kaksi lasta poisannettavana ja jos taas niin olisi ollut, ei hän niitä olisi samalle ovelle vienyt, eikä ainakaan perätysten, olisi hän ne sitte jo samalla kerralla sinne pannut. Hänen tietääksensä oli lapsi heitettävä suutarille, joka sitä kohtaan oli armeliaisuuttaki osoittanut enemmän kuin kauppias. Jos kauppamiehen ammatti olikin arvokkaampi niin suutarinki ammatti oli säädyllinen ammatti, joka miehensä elättää. Asian näin epätietoisena ollen, saapui oikeuteen kirje, samalla käsialalla kirjotettu kuin lasta seuraavat kirjeet. Sen sisältö oli seuraava: Lapsi oli tosin ensin määrätty kauppiaalle, joka oli varakas, lapseton ja niinkuin luultiin oivallinen mies. Mutta säälimättömyydellänsä on hän kadottanut äidin luottamuksen. Hän määrää nyt lapsen suutarille; sillä joll'ei suutari olisi lasta armah-
 tantanut olisi se henkensä menettänyt. Äiti kun nyt tiesi suutarin köyhäksi, tahtoi korottaa en-

nen määrättyä vuosimaksua. Oikeus tuomitsi lapsen suutarille. Tämä taas rakasti ja kasvatti sitä, niinkuin omaa lastansa ainakin. Varallisuuden tilansa muuttui tästä päivästä aivan toisenlaiseksi. Hän eli nyt hyvästi. Kun oli hyvä työntekijä, sai hän paljon työtä ja saapui aikaa myöden rikkaaksi. Hän alotti sittemmin myös nahkakaupan. Kasvattinsa nai hänen tyttärensä ja hoiti menestyksellä appensa kauppaa.
